

Sygn. akt IX Ca 29/22

POSTANOWIENIE

Dnia 13 kwietnia 2022 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IX Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Jacek Barczewski
Protokolant:	st. sekr. sąd. Agnieszka Najdrowska

po rozpoznaniu w dniu 13 kwietnia 2022 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z wniosku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w G.

z udziałem W. K.

o stwierdzenie zasiedzenia służebności

na skutek apelacji wnioskodawczyni od postanowienia Sądu Rejonowego w Olsztynie z dnia 7 grudnia 2021 r., sygn. akt I Ns 737/19,

p o s t a n a w i a:

I. zmienić zaskarżone postanowienie w części w ten sposób, że nadać mu brzmienie:

„1. stwierdzić, że (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G. nabyła z dniem 27 kwietnia 2011 r. przez zasiedzenie służebność przesyłu na nieruchomości położonej w O., dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...), polegającą na prawie wykonywania przez przedsiębiorstwo przesyłowe czynności z zakresu eksploatacji, konserwacji, remontów i modernizacji urządzeń przesyłowych, które znajdują się na działce nr (...), tj. linii elektroenergetycznej napowietrznej nN 0,4 kV wraz z prawem wejścia i wjazdu koniecznym sprzętem na teren nieruchomości obciążonej, o przebiegu oznaczonym na mapie stanowiącej załącznik do opinii biegłego geodety W. O. z 23 września 2021 r., stanowiącej integralną część niniejszego orzeczenia, znajdującej się na k. 271 akt sprawy, wyznaczonym punktami (...),

2. stwierdzić, że Zakład (...) Spółka Akcyjna w O. z siedzibą w O. nabyła z dniem 31 grudnia 2002 r. przez zasiedzenie służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu na nieruchomości położonej w O., dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...), polegającą na prawie wykonywania przez przedsiębiorstwo przesyłowe czynności z zakresu eksploatacji, konserwacji, remontów i modernizacji urządzeń przesyłowych, które znajdują się na działce nr (...), tj. linii elektroenergetycznej napowietrznej SN 15 kV wraz z prawem wejścia i wjazdu koniecznym sprzętem na teren nieruchomości obciążonej, o przebiegu oznaczonym na mapie stanowiącej załącznik do opinii biegłego geodety W. O. z 23 września 2021 r., stanowiącej integralną część niniejszego orzeczenia, znajdującej się na k. 271 akt sprawy,

3. oddalić wnioski w pozostałej części,

4. nie obciążać uczestnika kosztami postępowania na rzecz wnioskodawcy.”,

II. oddalić apelację w pozostałym zakresie,

III. nie obciążać uczestnika kosztami postępowania apelacyjnego na rzecz wnioskodawcy.

SSO Jacek Barczewski

Sygn. akt IX Ca 29/22

UZASADNIENIE

(...) S.A. z siedzibą w G. domagała się:

1. stwierdzenia, że Zakład (...) S.A. w O. nabył najpóźniej z dniem 27 kwietnia 2001 r. przez zasiedzenie służebność gruntową o treści służebności przesyłu w zakresie linii elektroenergetycznej napowietrznej niskiego napięcia nN 0,4 kV, obciążającą nieruchomość gruntową, dla której Sąd Rejonowy w Olsztynie prowadzi księgę wieczystą o numerze (...);

2. ewentualnie w przypadku ustalenia przez Sąd złej wiary, stwierdzenia, iż (...) S.A. z siedzibą w G. nabyła najpóźniej z dniem 27 kwietnia 2011 r. przez zasiedzenie służebność przesyłu w zakresie linii elektroenergetycznej napowietrznej niskiego napięcia nN 0,4 kV, obciążającą ww. nieruchomość gruntową;

3. stwierdzenie, że Zakład (...) w O. nabył najpóźniej z dniem 31 grudnia 1992 r. przez zasiedzenie służebność gruntową o treści służebności przesyłu w zakresie linii elektroenergetycznej napowietrznej średniego napięcia SN 15 kV, obciążającą ww. nieruchomość gruntową,

4. ewentualnie w przypadku ustalenia przez Sąd złej wiary, stwierdzenia, iż Zakład (...) S.A. nabył najpóźniej z dniem 31 grudnia 2003 r. poprzez zasiedzenie służebność gruntową o treści służebności przesyłu w zakresie linii elektroenergetycznej napowietrznej średniego napięcia SN 15 kV, obciążającą ww. nieruchomość gruntową.

Nadto wniosła o zasądzenie na jej rzecz od uczestnika kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu podała, iż na działce nr (...) objętej księgą wieczystą nr (...), posadowione są urządzenia przesyłowe wnioskodawcy: linia elektroenergetyczna napowietrzna średniego napięcia SN 15 kV (...) oraz linia elektroenergetyczna napowietrzna niskiego napięcia nN 0,4 kV ze stacji tr. O- (...). Powyższe urządzenia, pozostają w niezmiennym miejscu od chwili budowy. Linie nieprzerwanie służyły do dystrybucji energii elektrycznej, były nieprzerwanie eksploatowane, konserwowane, naprawiane, dokonywano cyklicznych oględzin linii i ocen stanu technicznego. Wobec powyższego doszło do nabycia przez zasiedzenie służebności. Ponadto wnioskodawcy wskazała, że pomiędzy stronami toczyło się postępowanie w sprawie o ustanowienie służebności przesyłu, w toku którego podniesiono zarzut nabycia służebności przez zasiedzenie. Zarzut ten został uwzględniony, a wniosek prawomocnie oddalony.

W odpowiedzi uczestnik wniósł o oddalenie wniosku w całości oraz zasądzenie od wnioskodawcy na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według spisu kosztów, o ile takowy zostanie przedłożony.

Odnosząc się do prawomocnie zakończonego postępowania pomiędzy stronami, w którym uwzględniono zarzut zasiedzenia uczestnik wskazał, że nie jest to równoznaczne ze stwierdzeniem zasiedzenia na podstawie art. 609 k.p.c. Ponadto uczestnik wyjaśnił, że wnioskodawcy nie udowodniła przeniesienia posiadania służebności gruntowej ze Skarbu Państwa (działającego wówczas jako Zakład (...) w B.) na rzecz Zakładu (...) w O., zatem nie jest uprawniona do doliczenia okresu posiadania służebności gruntowej przez Skarb Państwa. Uczestnik zarzucił również wnioskodawcy, iż nie wiadomo kiedy doszło do budowy urządzeń przesyłowych.

Postanowieniem z dnia 7 grudnia 2021 r. Sąd Rejonowy w Olsztynie wniosek oddalił i zasądził od wnioskodawcy na rzecz uczestnika kwotę 437 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny: uczestnik W. K. jest właścicielem nieruchomości gruntowej położonej w R., gm. D., składającej się z działek oznaczonych numerami ewidencyjnymi (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta o numerze (...). Przez opisaną nieruchomość przebiegają 3 linie energetyczne, w tym dwie napowietrzna kablowe niskiego napięcia, zawieszona na sześciu pojedynczych słupach i jedna linia napowietrzna średniego napięcia zawieszona na dwóch słupach. (...) S.A. z siedzibą w G. jest następcą prawnym Zakładu (...) w O..

Sąd I instancji doszedł do przekonania, że nie można uznać, iż w stanie faktycznym niniejszej sprawy zachodzą przesłanki z art. 172 k.c. pozwalające na stwierdzenie zasiedzenia zgodnie z wnioskiem. Jak zauważył ten Sąd, nabycie w drodze zasiedzenia służebności następuje wskutek samoistnego posiadania takiej służebności przez określony prawem czas – 20 lub 30 lat, w zależności czy nabycie posiadania nastąpiło w dobrej, czy w złej wierze (art. 172 k.c.). Jedną z przesłanek nabycia własności rzeczy jest samoistne posiadanie – tj. faktyczne władztwo nad rzeczą, korzystanie z rzeczy i postępowanie z nią jak właściciel. Zgodnie z treścią art. 339 k.c. domniemywa się, że ten kto rzeczą faktycznie włada, jest posiadaczem samoistnym. Tymczasem, zdaniem Sądu I instancji, wnioskodawczyni w niniejszym postępowaniu nie wykazała by przez okres niezbędny do zasiedzenia była w samoistnym posiadaniu przedmiotowej nieruchomości. W sprawie o sygn. akt. I Ns 577/17 oddalono wniosek uczestnika o ustanowienie służebności przesyłu, z uwagi na zasiedzenie. Sąd Rejonowy zgodził się w tym zakresie z uczestnikiem postępowania, że orzeczenie to nie jest równoznaczne ze stwierdzeniem zasiedzenia zgodnie z art. 609 k.p.c. W ocenie tego Sądu, orzeczenie, mając charakter incydentalny, nie jest objęte mocą wiążącą w myśl art. 365 k.p.c. w zw. z art. 366 k.p.c. Zdaniem Sądu I instancji wnioskodawczyni nie udowodniła przeniesienia posiadania służebności gruntowej ze Skarbu Państwa – działającego wówczas jako Zakład (...) w B., na rzecz Zakładu (...) w O. – bezpośredniego poprzednika prawnego wnioskodawczyni. Jak zauważył Sąd, do dnia 5 grudnia 1990 r., tj. wejścia w życie ustawy z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości, posiadaczem służebności gruntowej o treści podobnej do służebności przesyłu, mógł być jedynie Skarb Państwa (postanowienie SN w sprawie o sygn. akt. II CSK 465/09). Na podstawie przedstawionych dokumentów, wnioskodawczyni wykazała, iż jest następcą prawnym po Zakładzie (...) w O., jednak nie wykazała by doszło do przeniesienia posiadania służebności na jej poprzednika prawnego przez Skarb Państwa działający jako Zakład (...) w B.. Zgodnie zaś z art. 176 § 1 k.c. jeżeli podczas biegu zasiedzenia nastąpiło przeniesienie posiadania, obecny posiadacz może doliczyć do czasu, przez który sam posiada, czas posiadania swego poprzednika. Jeżeli jednak poprzedni posiadacz uzyskał posiadanie nieruchomości w złej wierze, czas jego posiadania może być doliczony tylko wtedy, gdy łącznie z czasem posiadania obecnego posiadacza, wynosi przynajmniej lat trzydzieści. Jak wskazał Sąd Rejonowy, na mocy zarządzenia Ministra Przemysłu nr 48 z dnia 16 stycznia 1989 r. z przedsiębiorstwa państwowego Zakładu (...) w O., wydzielone zostało przedsiębiorstwo – (...) w B.. Nowemu podmiotowi przydzielono jedynie składniki mienia powstałego z podziału przedsiębiorstwa. Zgodnie z art. 305¹ k.c. nieruchomość można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w art. 49 § 1 k.c., prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń. Z powyższego wynika, iż jedną z koniecznych przesłanek pozwalających na ustanowienie na nieruchomości służebności przesyłu, jest przysługiwanie przedsiębiorcy prawa własności do urządzeń przesyłowych znajdujących się na nieruchomości. W przedmiotowej sprawie nie wykazano, iż ewentualnym poprzednikiem prawnym wnioskodawczyni przysługiwało prawo własności linii elektroenergetycznych przebiegających przez nieruchomości uczestnika. Nie wiadomo również z jaką datą własność przedmiotowych linii miała przejść na poprzednika prawnego wnioskodawczyni. Wobec powyższego, zdaniem Sądu I instancji, nie sposób uznać, iż Zakład (...) we wskazanej przez wnioskodawczynię dacie był posiadaczem służebności gruntowej o treści służebności przesyłu, skoro brak jest dowodu by był on właścicielem przedmiotowych urządzeń. Kolejno tenże Sąd wskazał, że wnioskodawczyni nie zdołała wykazać również czy i ewentualnie kiedy, miało dojść do zasiedzenia na jej rzecz spornej służebności. Wskazywały na tę okoliczność różne daty zasiedzenia, nie powołując jednak konkretnych dokumentów. Przedkładając decyzję dotyczącą budowy linii średniego napięcia wydaną na rzecz (...) Przedsiębiorstwa (...) w O., wnioskodawczyni nie wykazała aby podmiot ten był jej poprzednikiem prawnym. Z żadnego z przedstawionych dokumentów nie wynika, aby linia

przebiegała konkretnie przez nieruchomości uczestnika. Sąd Rejonowy stwierdził, że w zakresie linii energetycznych niskiego napięcia wnioskodawczyni nie powołała jakichkolwiek dokumentów wskazujących datę podłączenia do sieci. Analogicznie również w tym zakresie dowodem takim nie mogą być pisma poprzedniego właściciela. Zdaniem tego Sądu wnioskodawczyni nie wykazała w toku niniejszego postępowania daty budowy bądź rozpoczęcia korzystania z linii energetycznej posadowionej na nieruchomości uczestnika przez przedsiębiorstwo przesyłowe oraz przeniesienia posiadania służebności pomiędzy podmiotami mającymi być poprzednikami prawnymi wnioskodawczyni i z tego względu, zdaniem Sądu I instancji wnioski należało oddalić jako bezzasadny. O kosztach Sąd Rejonowy orzekł zgodnie z art. 98 k.p.c., zasądzając od wnioskodawczyni na rzecz uczestnika kwotę 437 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Od powyższego postanowienia apelacje wniosła wnioskodawczyni, zaskarżając postanowienie w całości i zarzucając mu:

1. naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez błędną, sprzeczną z zasadami logiki i doświadczenia życiowego ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i dokonanie dowolnej a nie swobodnej oceny materiału dowodowego, tj. błędną ocenę dokumentów załączonych przez wnioskodawcę i błędną ocenę opinii biegłego z zakresu elektroenergetyki i

- bezpodstawne przyjęcie przez Sąd, że nie sposób ustalić kiedy poprzednicy prawni wnioskodawczyni weszli w posiadanie urządzeń przesyłowych,

- bezpodstawne przyjęcie przez Sąd, że nie sposób ustalić, czy dokumenty załączone przez wnioskodawczynię dotyczą linii przebiegających przez grunt uczestnika,

- bezpodstawne przyjęcie przez Sąd, że wnioskodawczyni nie wykazała przeniesienia posiadania urządzeń przesyłowych przez Skarb Państwa na poprzednika prawnego wnioskodawczyni,

podczas gdy z dokumentów załączonych przez wnioskodawczynię i z opinii biegłego elektroenergetyka wynika: data posadowienia linii na nieruchomości; do przeniesienia posiadania doszło najpóźniej z chwilą przekształcenia podmiotowego po stronie wnioskodawczyni, załączone dokumenty dotyczą przedmiotowych linii, co wynika z ich treści, data posadowienia linii na gruncie i data uruchomienia, wynikają z treści dokumentów, a z faktu posiadania dokumentów przez wnioskodawczynię wynika, że doszło do przeniesienia posiadania i prawa własności,

2. naruszenie prawa materialnego, a mianowicie:

a) art. 292 k.c. w zw. z art. 172 k.c. poprzez nieuwzględnienie wniosku o stwierdzenie nabycia przez zasiedzenie pomimo zaistnienia przesłanek w postaci posiadania i upływu czasu, niezbędnych do nabycia przez zasiedzenie służebności przesyłu,

b) art. 348 k.c. poprzez błędną wykładnię i uznanie, że wnioskodawca nie wykazał przeniesienia posiadania ze Skarbu Państwa na rzecz poprzednika prawnego i wnioskodawczyni, podczas gdy w niniejszej sprawie przeniesienie posiadania to czynność faktyczna i może polegać m. in. na wydaniu dokumentów, które przecież posiada wnioskodawczyni,

Wnioskodawczyni wniosła o:

1. Zmianę zaskarżonego postanowienia w całości i uwzględnienie wniosku,

2. Ewentualnie uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania,

3. Zasądzenie od uczestników solidarnie na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm prawem przepisanych.

W odpowiedzi na apelację uczestnik postępowania wniósł o:

1. Oddalenie apelacji w całości;
2. Zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz uczestnika kosztów postępowania odwoławczego według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego
3. Załączenie akt sprawy I Ns 1238/13 Sądu Rejonowego w Olsztynie i przeprowadzenie dowodu z orzeczeń z dnia 20.07.2016 r. i 26.01.2017 r. wraz z uzasadnieniami na okoliczność stwierdzenia braku zasiedzenia przez (...) S.A. linii przesyłowej napowietrzno-kablowej SN 15 kv biegnącej przez działkę uczestnika.

Na rozprawie w dniu 13.04.2022 r. na podstawie art. 235¹ pkt 2 i 5 k.p.c. Sąd Okręgowy pominął wniosek dowodowy zawarty w punkcie IV odpowiedzi na apelację.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył co następuje:

Apelacja okazała się częściowo uzasadniona.

Pierwszym zagadnieniem, które wymaga zajęcia stanowiska, jest kwestia związania orzekającego w niniejszej sprawie Sądu prawomocnym rozstrzygnięciem wydanym w sprawie rozpoznawanej przez Sąd Okręgowy w Olsztynie pod sygn. IX Ca 651/18, gdzie wniosek o ustanowienie służebności przesyłu dla części urządzeń znajdujących się nieruchomości uczestnika został oddalony wskutek uwzględnienia zarzutu zasiedzenia podniesionego przez przedsiębiorcę.

Powyższą kwestię przesądził jednoznacznie Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 20.01.2020 r. w sprawie III CZP 23/22, zgodnie z którą „w sprawie o stwierdzenie zasiedzenia służebności przesyłu sąd nie jest związany ustaleniami i oceną prawną, które zadecydowały o prawomocnym oddaleniu wniosku o ustanowienie tej służebności w sprawie między tymi samymi uczestnikami z uwagi na uwzględnienie zarzutu jej zasiedzenia.” Tym samym, orzekający w niniejszej sprawie Sąd zobligowany jest do poczynienia zarówno własnych ustaleń faktycznych jak i dokonania ich samodzielnej oceny z punktu widzenia przepisów obowiązującego prawa. Nie zmienia to jednak faktu, że konieczne jest zapoznanie się z całym materiałem zgromadzonym w sprawie IX Ca 651/18 (I Ns 577/17) oraz prześledzenie argumentacji prawnej orzekającego w tamtej sprawie Sądu, która została wyrażona w uzasadnieniu prawomocnego, kończącego postępowanie postanowienia.

Podzielając cytowaną wcześniej uchwałę Sądu Najwyższego nie może schodzić z pola widzenia fakt, iż istnieje już w obrocie prawnym orzeczenie uznające służebność częściowo za zasiedzianą, które nie zostało zaskarżone skargą kasacyjną. Choć nie mają mocy wiążącej ani poglądy prawne wyrażone w uzasadnieniu orzeczenia, ani motywy i ustalenia faktyczne zawarte w uzasadnieniu (wyrok SN z 25.6.2014 r., IV CSK 610/13), zaś rzeczywiście co do zasady mocą wiążącą i powagą rzeczy osądzonej objęta jest jedynie sentencja orzeczenia, a nie jej uzasadnienie (art. 366 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.), to powaga rzeczy osądzonej rozciąga się niekiedy na motywy wyroku w takich granicach, w jakich stanowią one konieczne uzupełnienie rozstrzygnięcia, niezbędne do określenia jego zakresu (por. wyrok SN z 16.05.2013 r., IV CSK 624/12).

W tych okolicznościach Sąd Okręgowy stoi na stanowisku, że godząc z jednej strony racje przemawiające za brakiem związania sądu ustaleniami i oceną prawną, które zadecydowały o prawomocnym oddaleniu wniosku o ustanowienie służebności w sprawie między tymi samymi uczestnikami z uwagi na uwzględnienie zarzutu jej zasiedzenia, a z drugiej okoliczności istnienia w obrocie prawnym takiego postanowienia, motywowanego faktem uwzględnienia wspomnianego zarzutu, celowe jest ustanowienie kwalifikowanego poziomu zwalczania stanowiska przedsiębiorcy o posiadaniu służebności przez okres wystarczający do zaistnienia usucapio.

Tym samym, dla obalenia poczynionych w poprzednim postępowaniu ustaleń faktycznych i wniosków z przeprowadzonej oceny prawnej w niniejszej sprawie, to uczestnik postępowania winien wykazać, że są one chybione, tymczasem, w ocenie Sądu Okręgowego, takowej wadliwości uczestnik postępowania nie wykazał.

Bez znaczenia dla przedmiotowej sprawy pozostawały natomiast ustalenia faktyczne i ocena prawna dokonane przez Sąd Rejonowy w Olsztynie w sprawie I Ns 1238/13, albowiem sprawa ta dotyczyła innej nieruchomości oraz toczyła się pomiędzy innymi stronami, a zatem poczynione tam ustalenia nie mogą być przenoszone na grunt niniejszej sprawy i dlatego na podstawie art. 235¹ pkt 2 i 5 k.p.c. Sąd Okręgowy pominął wniosek dowodowy zawarty w punkcie IV odpowiedzi na apelację jako nieistotny i zmierzający jedynie do przedłużenia postępowania.

Kolejno należy odnieść się do żądania stwierdzenia zasiedzenia służebności przesyłu w zakresie linii elektroenergetycznej doprowadzającej prąd bezpośrednio do budynku uczestnika postępowania. Żądanie w tym zakresie jest nieuzasadnione. Przede wszystkim dlatego, że niezrozumiałe jest na jakiej zasadzie wnioskodawczyni bądź jej poprzednicy prawni mieliby wykonywać w tym zakresie służebność. Nadto tak sformułowane żądanie sprzeczne jest z istotą i gospodarczym znaczeniem służebności przesyłu. Istota służebności przesyłu czy służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu sprowadza się bowiem do ingerencji w cudzą nieruchomość w sposób umożliwiający przedsiębiorstwu przesyłowemu realizację jego celu gospodarczego, polegającego na czerpaniu zysków z dostarczania mediów do odbiorców zlokalizowanych w dużej odległości za pomocą urządzeń przesyłowych położonych na cudzym gruncie. Tymczasem linia doprowadzająca prąd bezpośrednio do budynku uczestnika służy wyłącznie na potrzeby tego budynku i prowadzonego tam gospodarstwa i na tym budynku się kończy. Na tym odcinku linia elektroenergetyczna nie ma innego zastosowania jak doprowadzenie prądu do budynku uczestnika, a zatem służy wyłącznie do wywiązania się z umowy na dostawę prądu na rzecz jego posiadaczy. Za słusznością powyższego stanowiska przemawia również fakt, że w praktyce nie spotyka się żądania ustalenia służebności przesyłu na odcinku linii przeznaczonego wyłącznie dla zaspokojenia potrzeb odbiorcy finalnego. W tym bowiem zakresie linia nie umożliwia realizacji celów gospodarczych przedsiębiorcy przesyłowego wykraczających poza budynek (gospodarstwo), które z tego przyłącza bezpośrednio korzysta. Oczywistym jest bowiem, że skoro odbiorca finalny chce być przyłączony do określonych mediów i czerpać z nich korzyść w oparciu o łączący go z dostawcą stosunek zobowiązaniowy, to musi wyrazić zgodę na przyłączy i znieść fakt jego rozlokowania na będącej jego własnością nieruchomości. Jeśli już zatem mówić o „obciążeniu” jego nieruchomości, to ma ono źródło w stosunku zobowiązaniowym (art. 354 § 2 k.c.), a nie w prawie rzeczowym. Reasumując, w zakresie linii elektroenergetycznej doprowadzającej prąd bezpośrednio do budynku uczestnika postępowania przedsiębiorstwo przesyłowe (wnioskodawczyni) nie korzysta z jego nieruchomości w sposób odpowiadający treści służebności przesyłu, tym samym brak jest możliwości zasiedzenia tejże służebności, a zatem w tym zakresie wniosek podlegał oddaleniu.

Przechodząc do żądania stwierdzenia zasiedzenia służebności przesyłu w pozostałym zakresie, co do zasady wniosek ten należy uznać za zasadny. W tym zakresie Sąd Okręgowy oparł się na dowodach z kopii zaofiarowanych przez wnioskodawczynię dokumentów jako wystarczających do poczynienia ustaleń prowadzących do stwierdzenia zasiedzenia, w związku z czym zawarty w apelacji zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. jest uzasadniony.

Jeśli chodzi o linię niskiego napięcia, Sąd Okręgowy oparł się na dokumentach zgromadzonych w aktach niniejszej sprawy oraz sprawy I Ns 577/17, natomiast sporządzona w tym zakresie opinia biegłego sądowego z zakresu instalacji elektrycznych okazała się mało przydatna. Z dokumentacji projektowej elektryfikacji wynika, że linia ta została wybudowana w ramach powszechnej elektryfikacji w roku 1966. Jak wynika z wykazu właścicieli budynków objętych powszechną elektryfikacją (k. 205-207, akta I Ns 577/17) pod poz. 52 została wpisana poprzedniczka właścicielka M. B. (1). Na pochodzącej z dnia 19.06.1966 r. mapie obrazującej linię elektroenergetyczne również widnieje nazwisko M. B. (k. 209, akta I Ns 577/17). Z mapy na k. 43 (akta I Ns 577/17) wynika, że linia ta ma numer (...) i numer ten jest zgodny z numerem stacji transformatorowej, który pojawia się w protokole odbioru po remoncie stacji transformatorowej z dnia 27.04.1981 r. (k. 79, akta I Ns 577/17 i k. 65 akta I Ns 737/19). Jak wynika ze zlecenia z dnia 2.10.1985 r. (k. 67, akta I Ns 737/19) poprzedniczka uczestnika postępowania, R. K. zleciła w tej dacie wymianę tarczy licznika, a zatem z pewnością w tej dacie wyżej wymienione urządzenia już istniały i doprowadzały prąd. Gdyby zatem bieg terminu zasiedzenia służebności liczyć od dnia 27.04.1981 r. jako daty wykazanej dokumentem, wówczas 30 letni termin zasiedzenia (zasiedzenie w złej wierze) upływa w dniu 27.04.2011 r., a zatem zasiedzenie służebności przesyłu nastąpiło na rzecz wnioskodawczyni (...) S.A. z siedzibą w G.. W związku z tym, że wnioskodawczyni nie przedłożyła stanowiącej podstawę do rozpoczęcia inwestycji decyzji administracyjnej, wydanej konkretnie w stosunku do przedmiotowej

nieruchomości, zasadne było przyjęcie, że wejście w posiadanie prowadzące do zasiedzenia służebności nastąpiło w złej wierze. W tym zakresie Sąd Okręgowy w składzie rozpatrującym niniejszą sprawę podziela stanowisko Sądu Okręgowego wyrażone w uzasadnieniu postanowienia z dnia 4.04.2019 r. w sprawie IX Ca 651/18.

Co się natomiast tyczy linii średniego napięcia O. Zachód - (...) G. Sąd oparł się głównie na danych z karty inwentarzowej, z której wynika że w 1968 r. linia ta już istniała (k. 47 verte, akta I Ns 737/19). Jak wynika z wykazu inwentaryzacyjnego k. 47 i 49 na dzień 16.11.1968 r. linia ta (nr (...)) była już na stanie ówczesnego przedsiębiorstwa przesyłowego. Co do linii średniego napięcia opinia biegłego sądowego z zakresu instalacji elektrycznych okazała się przydatna w zakresie w jakim wskazywała, że podpory linii na pewno nie zmieniły swojego posadowienia od lat sześćdziesiątych (opinia biegłego, k. 224, akta I Ns 737/19). Wyżej wymieniona karta inwentarzowa opatrzona jest datą 16.11.1971 r. (data na pieczęci), a zatem w tym dniu linia została zinwentaryzowana (k. 47 i 49, akta I Ns 737/19). Na k. 22 (akta I Ns 737/19) znajduje się mapa, która obejmuje sporną nieruchomość z przebiegiem tejże linii i z oznaczeniem jej odcinków: (...). Natomiast na k. 190 (akta I Ns 577/17) znajduje się informacja odnośnie uiszczenia należności podatkowych, z której wynika, że odcinek(...) był wybudowany w 1972 r., a zatem, zdaniem Sądu Okręgowego, linia nr (...) istniała w tej dacie w stanie inwentarzowym przedsiębiorstwa przesyłowego. Przyjmując zatem tę datę jako datę początkową biegu terminu zasiedzenia, 30 letni termin zasiedzenia (zasiedzenie w złej wierze) upływa w 2002 r., a zatem zasiedzenie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu nastąpiło na rzecz poprzednika prawnego wnioskodawczyni Zakładu (...) S.A. w O. z siedzibą w O.. W zakresie linii średniego napięcia Sąd Okręgowy przyjął również, że wejście w posiadanie prowadzące do zasiedzenia służebności nastąpiło w złej wierze, bowiem brak jest pewności co do tego czy linia wpisana do ksiąg inwentarzowych i której dotyczy wydruk z informacji podatkowej to ta sama linia, którą rozlokowano na podstawie decyzji z dnia 15.06.1965 r. (k. 61, akta I Ns 577/17), tym samym brak podstaw do przyjęcia, że poprzednik prawny wnioskodawczyni wszedł w posiadanie gruntu na podstawie decyzji uprawniającej do przyjęcia, że posiadanie miało charakter posiadania w dobrej wierze. W tym zakresie Sąd Okręgowy w składzie rozpatrującym niniejszą sprawę również podziela stanowisko Sądu Okręgowego wyrażone w uzasadnieniu postanowienia z dnia 4.04.2019 r. w sprawie IX Ca 651/18.

Sąd Okręgowy nie podziela stanowiska Sądu I instancji, że nie jest możliwe stwierdzenie zasiedzenia z uwagi na niewykazanie przez wnioskodawczynię aktu przekazania urządzeń przesyłowych przez jej poprzedników prawnych. W tym zakresie zawarty w apelacji zarzut naruszenia art. 348 k.c. jest w pełni uzasadniony. Orzecznictwo Sądu Najwyższego przesądziło, że taki dowód przekazania nie jest wymagany. W postanowieniu z dnia 16.03.2018 r. w sprawie V CSK 478/17 Sąd Najwyższy wyjaśnił, że „Do wykazania przeniesienia posiadania służebności przesyłu przez przedsiębiorstwo przesyłowe nie jest konieczne udowodnienie przeniesienia przez jego poprzednika prawnego konkretnie oznaczonych urządzeń technicznych, wystarczy wykazanie, że urządzenia służące do przesyłu istniały w oznaczonym miejscu, były wykorzystywane do tego celu i działanie to jest kontynuowane. W przypadku linii energetycznej wystarczające jest wykazanie jej trwałego, niepodlegającego zmianom przebiegu i lokalizacji na nieruchomości obciążonej, nie ma natomiast istotnego znaczenia skład techniczny urządzeń przesyłowych i protokolarne potwierdzenie ich przekazania następcy.” Wnioskodawczyni wykazała następstwo prawne kolejnych przedsiębiorstw przesyłowych, nie ulega też wątpliwości, że linie energetyczne pełniły swoją funkcję nieprzerwanie od początku biegu zasiedzenia, a ich lokalizacja nie uległa zmianie. Trzeba przy tym pamiętać, że w momencie rozpoczęcia biegu terminu zasiedzenia obowiązywała zasada jednolitej własności państwowej, którą to własność wykonywał Skarb Państwa, trudno zatem oczekiwać od wnioskodawczyni przedstawienia dokumentów potwierdzających ciąg aktów przekazywania sobie urządzeń przesyłowych przez jej poprzedników prawnych, bowiem w tamtym czasie nie praktykowano sporządzania takich dokumentów.

Odnosząc się jeszcze do stanowiska uczestnika, że ze stwierdzeniem zasiedzenia koliduje fakt, że pismem z dnia 27.07.2017 r. (k. 174, akta I Ns 577/17) wnioskodawczyni zwróciła się do uczestnika o prawne uregulowanie faktu korzystania z jego nieruchomości w zakresie służebności przesyłu, należy wskazać, że stanowisko to jest błędne. Do tej kwestii odnosił się już Sąd Najwyższy m. in. w postanowieniu z dnia 18.02.2020 r. sygn. I CSK 364/19, w którym stwierdza: „Zwrócenie się przez wnioskodawcę do uczestniczki z ofertą zakupu spornego gruntu samo w sobie nie przekreśla charakteru posiadania służebności prowadzącego do nabycia jej przez zasiedzenie.”

To, że wnioskodawczyni wystąpiła z propozycją prawnego uregulowania faktycznego korzystania z nieruchomości uczestnika postępowania nie zmienia faktu, że zasiedzenie nastąpiło odpowiednio w 2002 r. i w 2011 r. Zasiedzenie następuje z mocy prawa, a zatem stwierdzające ten fakt postanowienie ma charakter deklaratoryjny. Złożenie takiej propozycji w żaden sposób nie ogranicza wnioskodawczyni prawa do żądania stwierdzenia zasiedzenia w niniejszym postępowaniu, tym bardziej, że zasiedzenie służebności nastąpiło na długo przed wystąpieniem przez wnioskodawczynię z ww. propozycją.

Podsumowując tę część rozważań, skoro Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że wnioskodawczyni wykazała przesłanki zasiedzenia w odniesieniu zarówno do linii średniego napięcia jak do linii niskiego napięcia (za wyjątkiem linii doprowadzającej prąd bezpośrednio do budynku uczestnika i na tym budynku kończącej się), tym samym zarzut naruszenia art. 292 k.c. w zw. z art. 172 k.c. okazał się częściowo uzasadniony.

W związku z powyższym, kolejno należało przejść do dokładnego ustalenia przebiegu i zakresu służebności na należącym do uczestnika postępowania gruncie. Opinia biegłego sądowego z zakresu instalacji elektrycznych okazała się być przydatna w zakresie w jakim wypowiadała się co do stopnia ingerencji wnioskodawczyni w prawo własności uczestnika, tj. w zakresie w jakim traktowała na temat ograniczenia możliwości korzystania z gruntu na skutek posadowienia na nim linii elektromagnetycznych. Niemniej jednak opinia ta nie stanowiła samodzielnej podstawy dla dokładnego ustalenia przebiegu służebności, a zatem konieczne było dopuszczenie dowodu z opinii biegłego geodety, co też Sąd I instancji uczynił. Sąd Okręgowy w całości podziela ustalenia tejże opinii. Opinia jest spójna, logiczna i odpowiada na treść zlecenia Sądu. Została sporządzona przez osobę posiadającą wymagane uprawnienia, a Sąd Okręgowy w ramach analizy jej treści nie dopatrywał się żadnych dyskwalifikujących ją uchybień. Wobec powyższego, ustalając przebieg służebności, Sąd Okręgowy oparł się na treści opinii biegłego geodety, a sporządzona przez biegłego mapa (k. 271), stanowiąca integralną część postanowienia będzie podlegała ujawnieniu w księdze wieczystej.

Wypada zaznaczyć, że zakres zasiedzanej służebności określono według zasad obowiązujących we wnioskującym przedsiębiorstwie stosownie do jego żądania, co zgodnie z projektem biegłego geodety – załącznikiem nr 3 – jest korzystniejsze dla uczestnika z uwagi na mniejszą powierzchnię służebności zasiedzanej co do linii średniego napięcia.

W związku z powyższym, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy zmienił zaskarżone postanowienie w części, w ten sposób, że w punkcie 1. stwierdził, że (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G. nabyła z dniem 27 kwietnia 2011 r. przez zasiedzenie służebność przesyłu na nieruchomości położonej w O., dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...), polegającą na prawie wykonywania przez przedsiębiorstwo przesyłowe czynności z zakresu eksploatacji, konserwacji, remontów i modernizacji urządzeń przesyłowych, które znajdują się na działce nr (...), tj. linii elektroenergetycznej napowietrznej nN 0,4 kV wraz z prawem wejścia i wjazdu koniecznym sprzętem na teren nieruchomości obciążonej, o przebiegu oznaczonym na mapie stanowiącej załącznik do opinii biegłego geodety W. O. z 23 września 2021 r., stanowiącej integralną część orzeczenia, znajdującej się na k. 271 akt sprawy, wyznaczonym punktami (...), w punkcie 2 stwierdził, że Zakład (...) Spółka Akcyjna w O. z siedzibą w O. nabyła z dniem 31 grudnia 2002 r. przez zasiedzenie służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu na nieruchomości położonej w O., dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...), polegającą na prawie wykonywania przez przedsiębiorstwo przesyłowe czynności z zakresu eksploatacji, konserwacji, remontów i modernizacji urządzeń przesyłowych, które znajdują się na działce nr (...), tj. linii elektroenergetycznej napowietrznej SN 15 kV wraz z prawem wejścia i wjazdu koniecznym sprzętem na teren nieruchomości obciążonej, o przebiegu oznaczonym na mapie stanowiącej załącznik do opinii biegłego geodety W. O. z 23 września 2021 r., stanowiącej integralną część orzeczenia, znajdującej się na k. 271 akt sprawy i w punkcie 4. nie obciążył uczestnika kosztami postępowania na rzecz wnioskodawczyni.

W pozostałym zakresie wniosek podlegał oddaleniu, co skutkowało oddaleniem apelacji po myśli art. 385 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Sąd odstąpił od obciążenia uczestnika kosztami postępowania za I instancję na podstawie art. 102 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. biorąc pod uwagę, że wniosek mógł zostać uwzględniony jedynie w części, tj. był niezasadny w zakresie

linii elektroenergetycznej doprowadzającej prąd bezpośrednio do budynku uczestnika postępowania, a także biorąc pod uwagę, że pismem z dnia 27.07.2017 r. wnioskodawczyni zwróciła się do uczestnika o prawne uregulowanie faktu korzystania z jego nieruchomości w zakresie służebności przesyłu, tym samym uczestnik postępowania mógł pozostawać w mylnym, ale jednak w usprawiedliwionym okolicznościach sprawy przekonaniu, że nie doszło do zasiedzenia służebności przesyłu. Wprawdzie wskutek wydania prawomocnego postanowienia, którym tutejszy Sąd orzekł, że podniesiony w sprawie I Ns 577/17 zarzut zasiedzenia był słuszny, uczestnik winien swoje stanowisko zrewidować, to jednak postanowienie to nie stwierdzało w sposób jednoznaczny w jakiej dacie i na czyją rzecz doszło do zasiedzenia. Wobec powyższego, biorąc pod uwagę przytoczone powyżej okoliczności, uczestnik mógł uznać, że obrona przed żądaniem wniosku jest celowa, i taka zresztą, w zakresie linii prowadzącej do jego budynku była. Trzeba mieć przy tym na względzie, że ten odcinek linii niskiego napięcia (doprowadzającej prąd do budynku uczestnika) nie był przedmiotem sprawy I Ns 577/17.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 102 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. W ocenie Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie zachodzą okoliczności uzasadniające nie obciążanie uczestnika postępowania kosztami postępowania za II instancję, ponieważ apelacja, podobnie jak żądania wniosku, okazała się uzasadniona jedynie w części, a zatem przytoczone powyżej przesłanki zastosowania dobrodziejstwa art. 102 k.p.c. pozostają aktualne również na etapie rozstrzygnięcia o kosztach postępowania za II instancję.

SSO Jacek Barczewski